

Sygn. akt IV KK 544/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **H. A.**

skazanego z art. 280 § 1 kk w zb. z art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 października 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 10 grudnia 2020 r., sygn. akt IX Ka [...]

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt II K [...],

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K., wyrokiem z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt II K (...) uznał oskarżonego H. A. za winnego popełnienia następujących przestępstw:

1. z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

2. z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. i w zw. z art. 157 § 2 k.k. i art. 11 § 2 k.k. i skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;

3. z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i skazał go na karę miesiąca pozbawienia wolności.

Po połączeniu wyżej wymienionych kar jednostkowych Sąd wymierzył oskarżonemu karę łączną r. pozbawienia wolności zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie.

Na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora – na niekorzyść i obrońcę oskarżonego Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 10 grudnia 2020 r., sygn. akt IX Ka (...) orzekł następująco:

I. zmienił zaskarżony wyrok w punktach 1, 2, 4, 5 w ten sposób, że:

1. uchylił rozstrzygnięcie zawarte w punktach 4 i 5 wyroku w przedmiocie wymierzonej oskarżonemu kary łącznej pozbawienia wolności i zaliczenia na jej poczet okresu rzeczywistego pozbawienia wolności;
2. uznał oskarżonego H. A. za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie I aktu oskarżenia to jest występku z art. 280 § 1 k.k. i skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności i grzywnę w ilości 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 40 zł;
3. uznał oskarżonego H. A. za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie II aktu oskarżenia to jest występku z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności;
4. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 85a k.k., art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności zaliczając na jej poczet na podstawie art. 63 § 1 k.k. okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 31 stycznia 2019 r. godz. 8.10 do dnia 14 sierpnia 2019 r. godz. 14.30;
5. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego H. A. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz M. G. kwotę 480 zł i tytułem zadośćuczynienia kwotę 1000 zł;
6. na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii orzekł przepadek środka odurzającego w postaci suszu ziela konopi innych niż włókniste, ujętego w wykazie dowodów rzeczowych nr (...);
7. na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii orzeka od oskarżonego H. A. nawiązkę w kwocie 500 zł na rzecz Stowarzyszenia „S.” w C.;

W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Z kasacją od wyroku Sądu odwoławczego wystąpił obrońca skazanego. Skarżący zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. naruszenie art. 6 ust. 1-3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 42 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, przewidujących prawo do rzetelnego procesu, poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku na urzędowym formularzu, tj. w sposób nieczytelny, uniemożliwiający weryfikację przyjętego sposobu rozumowania i ustalenie motywów rozstrzygnięcia, budzący poczucie automatyzmu w zakresie orzekania, niesprzysiężający tak indywidualnej akceptacji orzeczenia, jak i umacnianiu społecznego poczucia bezpieczeństwa prawnego, a zatem godzący w prawo do rzetelnego procesu;

2. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez:

- a) brak rzetelnego i prawidłowego odniesienia się do postawionego, w apelacji obrońcy, zarzutu obrazy przepisów postępowania w zakresie oceny dowodów przez Sąd I instancji, poprzez pominięcie zarzutu błędnej oceny wyjaśnień oskarżonego,
- b) jedynie pobieżne przeanalizowanie i odniesienie się do zarzutów błędnych ustaleń faktycznych, wobec błędnego uznania że w istocie opierają się one na kwestionowaniu oceny dowodów, w sytuacji gdy w przeważającej mierze tyczą się one tzw. błędu braku, w tym braku ustaleń Sądu I instancji w zakresie ew. niemożności przypisania oskarżonemu zarzucanego mu przestępstwa z art. 280 k.k.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co upoważniało Sąd Najwyższy do jej oddalenia na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.). Za taką oceną nadzwyczajnego środka zaskarżenia przemawiają następujące argumenty.

1. Sąd Najwyższy w składzie niniejszym nie utracił z pola uwag wcześniej sformułowanych na kanwie zagadnienia sporządzania pisemnych motywów wyroku sądu karnego na urzędowych formularzach (zob. wyrok SN z 11.08.2020 r., I KA 1/20, OSNKW 2020, nr 9-10, poz. 41). W powołanym judykacie wskazano, że na gruncie prawa do rzetelnego procesu (w tym procesu odwoławczego), tak w ujęciu konwencyjnym (art. 6 ust. 1 EKPC), jak i w ujęciu standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), jakość uzasadnienia wyroku jest istotnym elementem tego prawa. Wprowadzenie do systemu procesowego formularzy uzasadnień (art. 99a § 1 k.p.k.) i nakazanie obligatoryjnego z niego korzystania, jest bezspornie krokiem, który nie daje właściwego instrumentarium procesowego dla zrealizowania wskazanego powyżej standardu. Zresztą ostatnie wprowadzone przedsięwzięcia legislacyjne (odnośnie przepisu art. 424 § 1 k.p.k. – „zwięzłe wskazania”; art. 455a i 537a k.p.k.) wskazują wprost, że ustawodawca nie przykłada, niestety, istotnej wagi dla uzasadnienia wyroku sądu pierwszej, jak drugiej instancji. Każde uzasadnienie ze swojej natury jest bowiem inne, zwłaszcza gdy spojrzeć na uzasadnienie sądu odwoławczego, które ma odnosić się co do zasady do zarzutów apelacji i jej wniosków. Niejednokrotnie zarzuty ujęte w części wstępnej w ogóle nie przystają do argumentacji tych zarzutów, która to argumentacja zawarta jest w uzasadnieniu apelacji. Zarzuty niejednokrotnie wykluczają się od strony formalnoprawnej, są ze sobą sprzeczne, i nie dotyczy to tzw. zarzutów alternatywnych (zarzutów postawionych na wypadek nieuwzględnienia innych zarzutów, zarzutów bardziej doniosłych lub dalej idących). Nie są przecież także sporadyczne sytuacje, gdy formuła zarzutów jest mieszana, albo wprost oderwana od wskazanej podstawy odwoławczej. Często także dopiero w uzasadnieniu apelacji jest sformułowane uchybienie, które nie ma formalnego obrazu w treści zarzutu zawartego w części wstępnej apelacji, a które to jednak uchybienie musi być przedmiotem wypowiedzi sądu odwoławczego, albowiem przedmiotem oceny jest cały środek odwoławczy. Jest to zresztą zrozumiałe, skoro sama apelacja sporządzona jest w różny sposób i nie na formularzu. Jeśli do tego dodać, że niekiedy nie ma merytorycznej możliwości odnoszenia się do niektórych zarzutów (są one bezprzedmiotowe, w układzie uwzględnienia innych - dalej idących), a nawet do niektórych apelacji (np. apelacja od kary na niekorzyść przy tym, gdy

uwzględniono zarzuty apelacji na korzyść, które skutkowały zmianą wyroku przez uniewinnienie lub umorzenie postępowania), to formularz UK 2 nie daje możliwości do wskazania, że takie zarzuty lub nawet apelacja - nie są rozpoznawane (stanowisko sądu odwoławczego w miejscach formularza jest zawsze merytoryczne; zarzut zasadny, częściowo zasadny, niezasadny - rubryka 3). Nie będzie takim miejscem - do takich stwierdzeń - także rubryka 5.4 (inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku), albowiem wyrok nie będzie ich zawierał (takich stwierdzeń). Konkludując, rzeczą każdego sądu odwoławczego, w ramach obowiązku wynikającego z treści art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 i 2 k.p.k., jest przeprowadzenie w konkretnej sprawie oceny, czy może sporządzić uzasadnienie swojego wyroku na formularzu UK 2 (art. 99a § 1 k.p.k.) w taki sposób, który zagwarantuje stronie prawo do rzetelnego procesu odwoławczego a więc rzetelnego i konkretnego ustosunkowania się w toku postępowania do każdego istotnego argumentu zawartego w apelacji strony i przedstawienia takiej oceny właśnie w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego.

Przypomnieć natomiast należy, że skuteczność kwestionowania w kasacji każdej normy o charakterze procesowym (z wyjątkami wynikającymi z art. 536 k.p.k.) uzależniona jest od wykazania wpływu takiego uchybienia na treść zaskarżonego orzeczenia i to w stopniu istotnym (art. 523 § 1 k.p.k.). Obowiązek w tym zakresie ciąży wyłącznie na autorze kasacji (arg. z art. 526 § 1 k.p.k.). W niniejszej sprawie obrona nie przedstawiła konkretnej argumentacji pozwalającej stwierdzić, że doszło do naruszenia gwarancji skazanego H. A. do rzetelnego procesu odwoławczego obejmującego także możliwość zapoznania się z jego wynikami podsumowanymi w pisemnym uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego. Dodać również należy, że zarzut taki – czysto teoretycznie – może być trudny do wykazania, jeżeli uwzględnić dyspozycję art. 537a k.p.k. Stosując wnioskowanie *maiori ad minus*, jeżeli ustawodawca wyłączył możliwość uchylenia wyroku sądu odwoławczego z tego powodu, że jego uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 457 § 3 k.p.k., a więc z powodu wad mających charakter merytoryczny, to tym bardziej nie dopuścił takiej możliwości w odniesieniu do – ewentualnych – mankamentów technicznych, sposobu redakcji, kolejności wypowiedzenia się do kwestii podlegających rozpoznaniu, czy właśnie skorzystania

z nakazanego prawem powszechnie obowiązującym (rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie wzorów formularzy uzasadnień wyroków oraz sposobu ich wypełniania, Dz. U. poz. 2349) – z urzędowego formularza wyroku. Dlatego nie jest dozwolony automatyzm ocenny, że wyłącznie wcześniej obowiązujący, tradycyjny sposób sporządzania uzasadnień pozwalał przekazać odbiorcom tok rozumowania sądu, umożliwiając w dalszej kolejności zainicjowanie postępowania odwoławczego, czy kasacyjnego. Dlatego też w literaturze zasadnie podnosi się argument, że priorytetem na etapie sporządzania uzasadnienia jest przekazanie jego adresatowi jak najbardziej pełnej informacji o motywach rozstrzygnięcia. Jeżeli więc sąd uzna, iż to kryterium spełni jedynie „tradycyjna” forma uzasadnienia, nie powinien korzystać z formy tabelarycznej. Nie ulega wątpliwości, że formularz uzasadnienia sprawdza się najbardziej w sprawach mało skomplikowanych, zaś wraz ze wzrostem liczby zarzutów oraz liczby oskarżonych ulega on rozbudowaniu. Niemniej jednak trzeba zwrócić uwagę, iż z regulacji dotyczących sposobu wypełniania formularzy wynika, że można te same czyny, fakty i dowody wskazać jednokrotnie, odnosząc je do więcej niż jednego oskarżonego, co pozwala uniknąć powielania konkretnych treści przy sprawach złożonych pod względem podmiotowym, jak i przedmiotowym. Biorąc pod uwagę powyższe, również w tego rodzaju sprawach stworzona została możliwość przekazania motywów w sposób kompleksowy i czytelny, bez nadmiernego rozbudowywania objętości uzasadnienia i zaburzenia jego komunikatywności (zob. E. Ślebioda-Ferens, Sporządzenie uzasadnienia w sprawie karnej na formularzu. Glosa do wyroku SA w Gdańsku z dnia 17 czerwca 2020 r., II AKa 64/20, OSP 2021, nr 2, s. 10 i n.).

Czysto teoretycznie, odmowa sporządzenia uzasadnienia na formularzu byłaby konieczna zwłaszcza wtedy, gdyby taki sposób sformułowania pisemnych motywów uniemożliwił rzetelne i konkretne ustosunkowanie się w toku postępowania do każdego istotnego argumentu zawartego w apelacji strony i przedstawienia takiej oceny właśnie w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego, a więc doszłoby do naruszenia gwarancji stron do rzetelnego procesu odwoławczego. Tego jednak w niniejszej sprawie nie wykazano w sposób skonkretyzowany. Zawarte w wywodach kasacji stwierdzenia, że sporządzone przez Sąd odwoławczy

uzasadnienie „jest w sposób oczywisty wadliwe; sposób jego sporządzenia odbiega od standardów wyznaczonych przez Konstytucję oraz Europejską Konwencję Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; tenże sposób uzasadnienia wyroku sprawia, że jest ono nieczytelne, co uniemożliwia weryfikację przyjętego przez Sąd odwoławczy sposobu rozumowania i ustalenia motywów jego rozstrzygnięcia, zaś u oskarżonego budzi to poczucie automatyzmu w zakresie orzekania” nie zostały treściowo wypełnione w powiązaniu z konkretnymi okolicznościami związanymi z postępowaniem prowadzonym na skutek apelacji dotyczących H. A.. Nie wykazano w szczególności, który konkretnie z argumentów Sądu odwoławczego jest dla skazanego nieczytelny, bądź uniemożliwiający odtworzenie toku rozumowania.

2. Należy przyznać, że uzasadnienie sporządzone w niniejszej sprawie ma charakter syntetyczny. Fakt ten w żadnej mierze nie potwierdza jednak wniosku skarżącego o nierozpoznanie zarzutów apelacji. Sąd odwoławczy miał za zadanie rozpoznać dwie przeciwstawne, w zakresie m.in. oceny dowodów i poczynionych ustaleń faktycznych, apelacje – prokuratora działającego na niekorzyść oskarżonego oraz jego obrońcy. Obdarzenie wiarą zeznań pokrzywdzonego, wyjaśnienie motywów zmiany jego depozycji w zakresie charakterystyki zachowania sprawcy i zakwestionowanie wiarygodności wyjaśnień oskarżonego zostały poprzedzone dostatecznie wnikliwym rozważeniem podnoszonych w apelacjach obu skarżących kwestii, zaś ocena Sądu odwoławczego – w zakresie zmiany podstawy faktycznej wyroku Sądu *meriti* – jest wystarczająco uargumentowana, by uznać, że mieści się w granicach swobody przyznanej przepisem art. 7 k.p.k., co musiało skutkować także trafną zmianą oceny prawnej zachowania skazanego. Została więc, w wyżej wskazany sposób, wypełniona luka dowodowa umożliwiającą poczynienie poprawnych ustaleń uzasadniających przypisanie oskarżonemu popełnienia przestępstwa rozboju, tyle że niezgodnie z oczekiwaniami obrony. Okoliczność taka nie świadczy natomiast o wadliwości, bądź nierzetelności przeprowadzonej w sprawie kontroli odwoławczej (art. 433 § 2 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k.).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

